

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН  
ІМ. Б.Д. ГАВРИЛИШИНА

**ЗАТВЕРДЖУЮ:**

Директор Навчально-наукового  
інституту міжнародних відносин  
ім. Б.Д. Гаврилишина

Ірина ІВАЩУК  
« 31 » 2023 р.

**ЗАТВЕРДЖУЮ:**

Директор Навчально-наукового інституту  
новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ  
« 31 » 2023 р.

**ЗАТВЕРДЖУЮ:**

В.о. проректора з науково-педагогічної  
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ  
« 31 » 2023 р.

## РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ  
ДІЯЛЬНОСТІ»

Ступінь вищої освіти

бакалавр

Галузь знань

29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність

292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітньо-професійна програма

«Міжнародні економічні відносини»

Кафедра міжнародних економічних відносин

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практ.	ІРС	Тренінг, КПЗ	СРС	Разом	Екзамен
Денна	4	8	40	40	5	10	55	150	8
Заочна	4	8	8	4	-	-	138	150	8

31.08.2023

Тернопіль – ЗУНУ  
2023

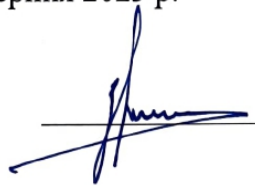
Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», затвердженої Вченою радою ЗУНУ, протокол № 10 від 24.06.2020 р.

Робочу програму склала:

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Наталія БОЛКВАДЗЕ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин, протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри  
д.е.н., проф.



Роман ЗВАРИЧ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

Голова групи  
забезпечення спеціальності,  
д.е.н., проф.



Роман ЗВАРИЧ

Гарант освітньо-професійної  
програми «Міжнародні економічні  
відносини»,  
д.е.н., проф.



Олександра БРАТКО

# СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

## 1. Опис дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Дисципліна – Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»	Статус дисципліни: обов'язкова дисципліна циклу загальної підготовки Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»	Рік підготовки: денна – 4 заочна – 4 Семестр: 8 – денна 8 – заочна форма
Кількість змістових модулів – 4	Ступінь вищої освіти бакалавр	Лекції: 40 год. – денна форма 8 год. – заочна форма Практичні: 40 год. – денна форма 4 год. – заочна форма
Загальна кількість годин – 150 год.		Індивідуальна робота: 5 год. (денна) Тренінг, КППЗ: 10 год. (денна) Самостійна робота: 55 год. (денна) 138 год. (заочна)
Тижневих годин: 2 семестр – 19 год., з них 10 аудиторних		Вид підсумкового контролю: екзамен

## 2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

### 2.1. Мета вивчення дисципліни

Основною метою викладання дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» є формування у майбутніх фахівців засвоєння теоретичних основ ЗЕД, набуття системних знань та навичок щодо забезпечення економічної ефективності ЗЕД у різних сферах діяльності.

Предметом вивчення курсу «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» є сукупність господарських, економічних, правових, фінансових відносин у сфері економічної діяльності між підприємствами України – суб'єктами ЗЕД та іноземними фірмами як на території України, так і за її межами.

### 2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основні завдання, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, спрямовані на:

1. Розуміння студентами суттєвості та специфіки механізму функціонування зовнішньоекономічної діяльності в Україні на сучасному етапі;

2. Вивчення нормативної бази щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

3. Вміння аналізувати і оцінювати тенденції, суперечності, доцільність у визначенні головних напрямків зовнішньоекономічної діяльності для підприємств різних форм власності, що є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

4. Дослідження специфіки запровадження різних форм виходу на зовнішні ринки.

5. Вивчення основних процедур щодо укладання зовнішньоекономічних контрактів.

6. Вміння оцінювати і робити відповідні висновки щодо визначення ефективності укладених угод, ЗЕД підприємства в цілому.

### **2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни**

Спеціальна компетентність: здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

### **2.4. Передумови для вивчення дисципліни**

Для освоєння студентами необхідних теоретичних знань та отримання практичних навичок з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» попередньо їм необхідно опрацювати такі дисципліни як «Міжнародна торгівля», «Міжнародна логістика», «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна бізнес-аналітика», «Міжнародна інвестиційна діяльність» що передбачено відповідним навчальним планом.

### **2.5. Результати навчання**

Результати навчання згідно ОПП: застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України; демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними та природничими науками.

## **3. Програма навчальної дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»**

### **Змістовий модуль 1. Категорії зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання зовнішньоекономічних операцій.**

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність. Предмет, метод, зміст та завдання курсу  
Сучасна схема товарообміну на світових ринках. Участь різних країн у міжнародних економічних зв'язках. Зовнішньоекономічна політика країн в умовах ринкової економіки. Участь України у світовій торгівлі. Принципи здійснення ЗЕД. Поняття об'єктів та суб'єктів ЗЕД. Основи державного управління ЗЕД в Україні. Функції Верховної Ради, Кабінету Міністрів, окремих міністерств, Національного Банку України щодо управління ЗЕД. Торгові представництва за кордоном. Зовнішньоторговельні об'єднання, фірми, асоціації тощо, умови діяльності на сучасному етапі.

Тема 2. Стан і головні напрямки розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні  
Зовнішньоекономічна політика держави. Концепція зовнішньоекономічної політики України. Угода про Асоціацію України з ЄС. Характеристика основних показників зовнішньоекономічної діяльності країни. Обсяг та динаміка зовнішнього товарообігу України. Торговельний баланс, сальдо торговельного балансу, причини, які цьому сприяли. Структура експорту та імпорту. Характеристика зовнішньоекономічних зв'язків між окремими країнами, групами країн. Ефективність стану зовнішньоекономічних зв'язків у цілому. Розвиток нових форм зовнішньоекономічних зв'язків в Україні.

Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Нетарифне регулювання

Характеристика системи регулювання ЗЕД. Нормативно-правові акти України щодо ЗЕД. Державне регулювання. Характеристика недержавних органів регулювання ЗЕД: торгово-промислові палати, фондові та валютні біржі тощо. Економічні інструменти регулювання ЗЕД: податки, збори. Характеристика механізму формування валютних фондів підприємств. Характеристика адміністративних методів регулювання ЗЕД. Реєстрація суб'єктів ЗЕД. Реєстрація зовнішніх контрактів. Оперативне регулювання. Нетарифні методи регулювання, їх класифікація і характеристика. Механізм реалізації квот і ліцензій при здійсненні експорту та імпорту товарів. Система ліцензування і квотування. Антидемпінгове та компенсаційне мито. Інформаційне забезпечення ЗЕД.

#### Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Основні напрями митної політики України. Характеристика органів державного регулювання митної справи, їх структура. Організація системи митного контролю. Форми здійснення митного контролю. Порядок митного оформлення товарів. Єдиний митний тариф. Види і ставки мита, обмеження щодо експортно-імпортних і транспортних операцій. Митні документи та специфіка їх оформлення. Декларування товарів, форми декларування, процедура декларування. Поняття вантажної митної декларації. Поняття митної вартості. Механізм нарахування та види митних платежів. Митні збори, нарахування акцизного збору та ПДВ.

#### Тема 5. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Державна політика в Україні щодо валютного регулювання. Принципи організації валютно-кредитного механізму зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Валютні операції. Порядок придбання і використання валюти. Фінансова звітність резидентів. Порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті. Нормативна база щодо валютного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Система валютного контролю. Державні органи, що здійснюють валютний контроль, їх функції, обов'язки.

### **Змістовий модуль 2. Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства**

#### Тема 6. Планування діяльності підприємства на зовнішніх ринках

Сутність планування при здійсненні ЗЕД. Місія та цілі зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Довгострокові та короткострокові цілі. Стратегічне бачення. Стратегія компанії на зовнішньому ринку. Особливості аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства при здійсненні ЗЕД.

#### Тема 7. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

Класифікація і характеристика різноманітних форм виходу на зовнішні ринки. Умови існування. Критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Вивчення і аналіз умов ринку. Дослідження потенційних можливостей фірми. Пошук партнерів при здійсненні експортно-імпортних операцій. Способи встановлення контактів з потенційним партнером. Тактика і стратегія проведення переговорів. Укладання угод з ініціативи продавця. Укладання угод з ініціативи покупця. Поняття оферти, її види. Акцепт. Комерційні документи, запит і замовлення, процедура їх використання.

#### Тема 8. Зустрічна торгівля.

Класифікація угод зустрічної торгівлі. Операції натуральною обміну (бартер). Комерційна компенсація, зустрічні закупівлі, авансові закупівлі, угоди типу «світч», угоди типу «оффсет», рамкові угоди, угоди позитивної зустрічної торгівлі, угоди щодо зворотного експорту, програми пов'язання імпорту та експорту і обов'язки, які передбачають участь інвестора в експорті товарів країни-імпортера. Операції в рамках промислового співробітництва. Співробітництво на комерційній основі, виробнича кооперація, операції з давальницькою сировиною.

#### Тема 9. Посередницькі та орендні операції на зовнішніх ринках

Характеристика та класифікація посередників за обсягом повноважень і за місцем, що вони посідають на зовнішніх ринках. Агенти-представники, брокери, маклери. Угоди комісії, їх особливості. Угоди чистої комісії. Договір «делькредере». Угоди консигнації, особливості і можливості здійснення. Способи консигнації. Торгові агенти, агенти-повірені: обов'язки, особливості регулювання. Дистриб'ютори, дилери, їх місце на ринку. Прості агенти, агенти з правом «першої руки», монопольні (ексклюзивні) агенти. Регулювання посередницьких операцій в Україні. Орендні операції на зовнішніх ринках. Класифікація, характеристика та особливості лізингових операцій. Закордонний досвід здійснення лізингових операцій. Практика лізингу в Україні. Правове регулювання лізингових відносин.

### **Змістовий модуль 3. Організація зовнішньоекономічної діяльності**

#### **Тема 10. Організація і техніка підготовки, укладання та виконання зовнішньоекономічних контрактів**

Суть і мета договірних відносин між підприємствами на зовнішньому ринку. Права і обов'язки сторін. Регулювання укладання міжнародних договорів купівлі-продажу. Конвенція ООН щодо договорів міжнародної купівлі-продажу товарів. Етапи здійснення експортно-імпоротної угоди. Види контрактів та їх класифікація. Форми, умови, порядок укладання контрактів. Способи встановлення взаємовідносин між потенційними покупцями та продавцями товару.

#### **Тема 11. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу.**

Типові контракти в міжнародній торгівлі. Торгові звичаї та їх значення. Можливий набір умов (розділів) контракту. Умови контракту: обов'язкові та додаткові. Зміст і характеристика основних умов контракту. Преамбула. Предмет контракту. Кількість та якість товару в контракті. Базисні умови поставки. Транспортні умови. Термін і дата постачання. Пакування і маркування. Гарантії та технічне обслуговування. Порядок приймання товару. Рекламация і санкції. Арбітраж. Форс-мажорні обставини. Інші умови. Термін поставки, вимоги до нього. Етапи виконання експортно-імпортного контракту. Базисна умова поставки товарів. Суть та еволюція умов «Інкотермс». Характеристика основних груп умов «Інкотермс 2020».

#### **Тема 12. Ціна товару в міжнародних контрактах купівлі-продажу**

Особливості цінової політики на зовнішньому ринку. Цілі визначення цін в міжнародних контрактах. Методи встановлення зовнішньоекономічних цін. Рівень ціни, базис ціни. Спосіб фіксації ціни. Тверда ціна, ковзна ціна, ціна з наступною фіксацією. Суть контрактної ціни. Визначення конкурентної ціни. Порядок розрахунків ціни за конкурентними листами. Поняття індикативних цін.

#### **Тема 13. Валютні та фінансові умови зовнішньоекономічних контрактів**

Валютні умови контракту. Валюта ціни і валюта платежу. Курс перерахунку валюти ціни у валюту платежу. Валютні ризики, умови їх виникнення. Можливості запобігання та страхування валютних ризиків. Валютні застереження, їх види. Банківські операції щодо страхування валютних ризиків. Хеджування, валютні опціони, ф'ючерсні операції.

#### **Тема 14. Умови платежу. Форми розрахунків**

Форми платежу: готівка, авансовий, в кредит. Кредитні засоби платежу. Чеки, їх види, гарантії. Вексель: форма, акцепт, аваль. Банківський переказ. Види акредитивів, загальні положення щодо використання. Акредитив у розрахунках за експортні товари, акредитив у розрахунках по імпорту. Інкасо, документарне інкасо, чисте. Відкритий рахунок.

#### **Тема 15. Організація і технологія міжнародних перевезень**

Принципи управління комерційною діяльністю транспортних установ в Україні. Транспортні умови комерційних контрактів. Фрахт та страхування міжнародних перевезень. Види міжнародних перевезень: морські, автомобільні, повітряні, залізничні. Організація та технологія міжнародних перевезень. Порядок заповнення міжнародної транспортної документації.

Особливості транспортного обслуговування зовнішньоекономічних перевезень в Україні. Порядок надання транспортно-експедиційних послуг суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності.

#### **Змістовий модуль 4. Контроль в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю**

##### Тема 16. Організація та функціонування підприємств з іноземним капіталом

Порядок створення змішаних підприємств за участю українського капіталу за кордоном, їх види, умови існування та ліквідування. Комерційна діяльність змішаних підприємств. Прибутки та оподаткування. Умови та порядок створення підприємств за участю іноземних інвесторів в Україні. Організаційні аспекти діяльності спільних підприємств. Трансфертне ціноутворення в спільних підприємствах. Утворення фондів і розподіл прибутків. Оподаткування. Перспективи розвитку спільних підприємств в Україні.

##### Тема 17. Контроль у процесі ЗЕД

Поняття контролю в управлінні ЗЕД. Нормативно-правова складова інформаційного забезпечення контролю та аналізу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. Формування інформаційної системи контролю та аналізу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. Сутність і особливості виконання контрольних функцій на підприємствах у процесі зовнішньоекономічної діяльності.

##### Тема 18. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності

Економічний аналіз у сфері ЗЕД. Аналіз виконаних обов'язків щодо експортно-імпортних операцій. Аналіз динаміки обігу ЗЕД. Аналіз використаних коштів щодо здійснення ЗЕД. Аналіз фінансових результатів і прибутку при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Вплив окремих напрямів ЗЕД підприємства на кінцеві результати його діяльності.

##### Тема 19. Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності

Ефективність ЗЕД, її сутність, теоретичні аспекти визначення. Фактори, що впливають на ефективність окремих напрямів ЗЕД, їх кількісна оцінка. Показники ефективності ЗЕД підприємства (показники ефективності експорту, імпорту та товарообмінних операцій). Методика розрахунків показників ефективності. Визначення ефективності зовнішньоторговельних контрактів. Оцінка економічної ефективності функціонування підприємств з іноземним капіталом. Можливості підвищення ефективності ЗЕД підприємства.

### **4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»**

(денна форма навчання)

Назва теми	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	ІРС	Тренінг, КПІЗ	Сам. робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Категорії зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання зовнішньоекономічних операцій						
Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність. Предмет, метод, зміст та завдання курсу	2	2		1	2	Поточн. опитування
Тема 2. Стан і головні напрямки розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні	2	2	1		2	Поточн. опитування

Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	2	2		1	2	Поточн. опитування
Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	4	4	2		5	Задачі, поточн. опитування
Тема 5. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	2	2			4	Поточн. тестування
Змістовий модуль 2. Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства						
Тема 6. Планування діяльності підприємства на зовнішніх ринках	2	2		1	2	Поточн. опитування
Тема 7. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки	2	2			2	Поточн. опитування
Тема 8. Зустрічна торгівля.	2	2		1	2	Поточн. опитування
Тема 9. Посередницькі та орендні операції на зовнішніх ринках	2	2	2		2	Задачі, Поточн. опитування
Змістовий модуль 3. Організація зовнішньоекономічної діяльності						
Тема 10. Організація і техніка підготовки, укладання та виконання зовнішньоекономічних контрактів	2	2		1	4	Поточн. опитування.
Тема 11. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу	2	2			2	Кейс, поточн. опитування.
Тема 12. Ціна товару в міжнародних контрактах купівлі-продажу	2	2		2	2	Задача, поточн. опитування
Тема 13. Валютні та фінансові умови зовнішньоекономічних контрактів	2	2			2	Поточн. опитування
Тема 14. Умови платежу. Форми розрахунків	2	2		1	2	Поточн. опитування
Тема 15. Організація і технологія міжнародних перевезень	2	2			4	Поточн. тестування
Змістовий модуль 4. Контроль в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю						
Тема 16. Організація та функціонування підприємств з іноземним капіталом	2	2		1	4	Поточн. опитування
Тема 17. Контроль у процесі ЗЕД	2	2			4	Поточн. опитування
Тема 18. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності	2	2		1	4	Задача, поточн. опитування
Тема 19. Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності	2	2			4	Задача
Разом	40	40	5	10	55	



Назва теми	Кількість годин				
	лекції	практичн і заняття	самостій на робота	ІРС	Індивідуаль на робота
Змістовий модуль 1. Категорії зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання зовнішньоекономічних операцій					
Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність. Предмет, метод, зміст та завдання курсу	-	-	7	-	-
Тема 2. Стан і головні напрямки розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні	-	-	7	-	-
Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	-	-	8	-	-
Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	2	-	8	-	-
Тема 5. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	-	-	8	-	-
Змістовий модуль 2. Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства					
Тема 6. Планування діяльності підприємства на зовнішніх ринках	-	-	8	-	-
Тема 7. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки	2	2	8	-	-
Тема 8. Зустрічна торгівля, її види	-	-	7	-	-
Тема 9. Посередницькі та орендні операції на зовнішніх ринках	-	-	7	-	-
Змістовий модуль 3. Організація зовнішньоекономічної діяльності					
Тема 10. Організація і техніка підготовки, укладання та виконання зовнішньоекономічних контрактів	2	2	7	-	-
Тема 11. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу	-	-	7	-	-
Тема 12. Ціна товару в міжнародних контрактах купівлі-продажу	-	-	7	-	-
Тема 13. Валютні та фінансові умови зовнішньоекономічних контрактів	-	-	7	-	-
Тема 14. Умови платежу. Форми розрахунків	-	-	7	-	-
Тема 15. Організація і технологія міжнародних перевезень	-	-	7	-	-
Змістовий модуль 4. Контроль в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю					
Тема 16. Організація та функціонування підприємств з іноземним капіталом	-	-	7	-	-
Тема 17. Контроль у процесі ЗЕД	-	-	7	-	-
Тема 18. Аналіз	2	-	7	-	-

зовнішньоекономічної діяльності					
Тема 19. Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності	-	-	7	-	-
Разом	8	4	138	-	

## **5. Тематика практичних занять з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»**

*Змістовий модуль 1. Категорії зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання зовнішньоекономічних операцій*

### **Практичне заняття 1.**

Тема: Зовнішньоекономічна діяльність. Предмет, метод, зміст та завдання курсу

Мета: опанувати сутність та принципи ЗЕД.

Питання для обговорення:

1. Сучасна схема товарообміну на світових ринках.
2. Участь України у світовій торгівлі.
3. Принципи здійснення ЗЕД. Поняття об'єктів та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
4. Основи державного управління ЗЕД в Україні.

### **Практичне заняття 2.**

Тема: Стан і головні напрямки розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Мета: навчитися аналізувати та розуміти основні напрямки та тенденції ЗЕД в Україні

Питання для обговорення:

1. Зовнішньоекономічна політика держави при формуванні ринкової моделі господарювання.
2. Характеристика основних показників ЗЕД країни.
3. Обсяг та динаміка зовнішнього товарообігу України. Торговельний баланс, сальдо торговельного балансу, причини, які цьому сприяли.
4. Структура експорту та імпорту. Характеристика зовнішньоекономічних зв'язків України з окремими країнами, групами країн.

### **Практичне заняття 3.**

Тема: Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Мета: навчитися застосовувати нетарифні методи регулювання ЗЕД.

Питання для обговорення:

1. Характеристика системи регулювання ЗЕД. Нормативно-правові акти України щодо ЗЕД.
2. Державне регулювання. Характеристика недержавних органів регулювання ЗЕД: торгово-промислові палати, фондові та валютні біржі.
3. Економічні інструменти регулювання ЗЕД: податки, збори.
4. Характеристика механізму формування валютних фондів підприємств. Характеристика адміністративних методів регулювання ЗЕД.
5. Реєстрація суб'єктів ЗЕД. Реєстрація зовнішніх контрактів.
6. Нетарифні методи регулювання.

### **Практичне заняття 4-5.**

Тема: Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Мета: навчитися розраховувати митні платежі в ЗЕД.

Питання для обговорення:

1. Основні напрямки митної політики України. Характеристика органів державного регулювання митної справи, їх структура.
2. Організація системи митного контролю. Форми здійснення митного контролю. Порядок митного оформлення товарів.

3. Єдиний митний тариф. Види і ставки мита, обмеження щодо експортно-імпортних і транспортних операцій.
4. Митні документи та специфіка їх оформлення. Декларування товарів, форми декларування, процедура декларування.
5. Поняття вантажної митної декларації. Механізм нарахування та види митних платежів. Митні збори, нарахуванні акцизного збору та ПДВ.

### **Практичне заняття 6.**

Тема: Валютне регулювання ЗЕД в Україні

Мета: засвоїти порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті.

Питання для обговорення:

1. Державна політика в Україні щодо валютного регулювання.
2. Принципи організації валютно-кредитного механізму ЗЕД.
3. Діяльність Укресімбанку. Валютні операції. Порядок придбання і використання валюти. Фінансова звітність резидентів.
4. Порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті.

Система валютного контролю

*Змістовий модуль 2. Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства*

### **Практичне заняття 7-8.**

Тема: Форми виходу підприємств на зовнішні ринки. Планування діяльності підприємства на зовнішніх ринках.

Мета: навчитися шукати зарубіжних партнерів, проводити переговори та оформляти комерційні документи.

Питання для обговорення:

1. Сутність планування при здійсненні ЗЕД. Стратегія компанії на зовнішньому ринку.
2. Класифікація і характеристика різноманітних форм виходу підприємств на зовнішні ринки.
3. Пошук партнерів при здійсненні безпосередніх експортно-імпортних операцій. Способи встановлення контактів з потенційним партнером.
4. Тактика і стратегія проведення переговорів.
5. Поняття оферти, її види. Акцепт. Комерційні документи, запит і замовлення, процедура їх використання.

### **Практичне заняття 9.**

Тема: Зустрічна торгівля.

Мета: навчитися укладати угоди зустрічної торгівлі.

Питання для обговорення:

1. Класифікація угод зустрічної торгівлі. Операції натуральною обміну (бартер).
2. Комерційна компенсація, зустрічні закупівлі, авансові закупівлі, угоди типу «світч», угоди типу «оффсет», рамочні угоди, угоди позитивної зустрічної торгівлі, угоди щодо зворотного експорту, програми пов'язання імпорту та експорту .
3. Операції в рамках промислового співробітництва.

### **Практичне заняття 10.**

Тема: Посередницькі та орендні операції на зовнішніх ринках

Мета: навчитися обирати посередника в ЗЕД та укладати з ними угоди.

Питання для обговорення:

1. Характеристика та класифікація посередників за обсягом повноважень і за місцем, що вони посідають на зовнішніх ринках.
2. Угоди комісії, їх особливості. Угоди чистої комісії. Договір «делькредере».
3. Угоди консигнації, особливості і можливості здійснення. Способи консигнації.
4. Торгові агенти, агенти повірені: обов'язки, особливості регулювання. Дистриб'ютори, дилери, їх місце на ринку. Прості агенти, агенти з правом «першої руки», монополійні

- (ексклюзивні) агенти.
5. Регулювання посередницьких операцій в Україні.

*Змістовий модуль 3. Організація зовнішньоекономічної діяльності.*

### **Практичне заняття 11.**

Тема: Організація і техніка підготовки, укладання та виконання зовнішньоекономічних контрактів

Мета: навчитися проводити переговори та укладати договори в ЗЕД.

Питання для обговорення:

1. Суть і мета договірних відносин між підприємствами на зовнішньому ринку.
2. Права і обов'язки сторін. Регулювання укладання міжнародних договорів купівлі-продажу. Конвенція ООН щодо договорів міжнародної купівлі-продажу товарів.
3. Етапи здійснення експортно-імпоротної угоди. Види контрактів та їх класифікація. Форми, умови, порядок укладання контрактів.

### **Практичне заняття 12.**

Тема: Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу

Мета: навчитися складати текст зовнішньоекономічного контракту.

Питання для обговорення:

1. Типові контракти в міжнародній торгівлі. Умови контракту: обов'язкові та додаткові.
2. Предмет контракту. Кількість та якість товару в контракті.
3. Базисні умови поставки. Транспортні умови. Термін і дата постачання.
4. Пакування і маркування. Гарантії на технічне обслуговування. Порядок приймання товару.
5. Рекламация і санкції. Арбітраж. Форс-мажорні обставини.
6. Базисна умова поставки товарів. Суть та еволюція умов «Інкотермс».

### **Практичне заняття 13.**

Тема: Ціна товару в міжнародних контрактах купівлі-продажу

Мета: навчитися визначати ціну в зовнішньоекономічних операціях.

Питання для обговорення:

1. Особливості цінової політики на зовнішньому ринку.
2. Методи встановлення зовнішньоекономічних цін. Рівень ціни, базис ціни.
3. Спосіб фіксації ціни. Тверда ціна, ковзна ціна, ціна з наступною фіксацією.
4. Визначення конкурентної ціни.
5. Порядок розрахунків ціни за конкурентними листами. Поняття індикативних цін.

### **Практичне заняття 14.**

Тема: Валютні та фінансові умови зовнішньоекономічних контрактів

Мета: навчитися визначати валютні ризики та страхувати їх.

Питання для обговорення:

1. Валютні умови контракту. Валюта ціни і валюта платежу.
2. Курс перерахунку валюти ціни у валюту платежу. Валютні ризики, умови їх виникнення.
3. Можливості запобігання та страхування валютних ризиків.
4. Валютні обмовки, їх види. Банківські операції щодо страхування валютних ризиків.
5. Хеджування, валютні опціони, ф'ючерсні операції.

### **Практичне заняття 15.**

Тема: Умови платежу. Форми розрахунків

Мета: навчитися обирати відповідні форми розрахунків та платежу в ЗЕД.

Питання для обговорення:

1. Форми платежу: готівка, авансовий, в кредит.
2. Кредитні засоби платежу. Чеки, їх види, гарантії. Вексель: форма, акцепт, аваль. Банківський переказ.
3. Види акредитивів, загальні положення щодо використання.

4. Акредитив у розрахунках за експортні товари, акредитив у розрахунках по імпорту. Інкасо, документарне інкасо, чисте. Відкритий рахунок.

### **Практичне заняття 16.**

Тема: Організація і технологія міжнародних перевезень

Мета: навчитися організовувати міжнародні перевезення та оформляти транспортну документацію.

Питання для обговорення:

1. Принципи управління комерційною діяльністю транспортних установ в Україні.
2. Транспортні умови комерційних контрактів. Фрахт та страхування міжнародних перевезень.
3. Види міжнародних перевезень: морські, автомобільні, повітряні, залізничні. Організація та технологія міжнародних перевезень.
4. Порядок заповнення міжнародної транспортної документації.

*Змістовий модуль 4. Контроль в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю*

### **Практичне заняття 17-18**

Тема: Організація та функціонування підприємств з іноземним капіталом. Контроль у процесі ЗЕД.

Мета: засвоїти основні принципи та умови функціонування підприємств з іноземним капіталом.

Питання для обговорення:

1. Поняття контролю в управлінні ЗЕД. Формування інформаційної системи контролю та аналізу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.
2. Сутність і особливості виконання контрольних функцій на підприємствах у процесі зовнішньоекономічної діяльності.
3. Порядок створення змішаних підприємств за участю українського капіталу за кордоном, їх види, умови існування та ліквідування.
4. Умови та порядок створення підприємств за участю іноземних інвесторів в Україні. Організаційні аспекти діяльності СП.
5. Трансфертне ціноутворення в спільних підприємств.

### **Практичне заняття 19-20.**

Тема: Аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності

Мета: навчитися здійснювати аналіз ЗЕД; навчитися визначати економічну ефективність ЗЕД.

Питання для обговорення:

1. Економічний аналіз у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
2. Аналіз динаміки обігу зовнішньоекономічної діяльності.
3. Аналіз фінансових результатів і прибутку при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
4. Ефективність зовнішньоекономічної діяльності, її сутність, теоретичні аспекти визначення.
5. Показники ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства (показники ефективності експорту, імпорту та товарообмінних операцій).
6. Методика розрахунків показників ефективності.
7. Оцінка економічної ефективності функціонування підприємства з іноземним капіталом.
8. Можливості підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

### **6. Тренінг та комплексне практичне індивідуальне завдання**

Тематика тренінгу: здійснити аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Порядок проведення:

1. Вступна частина: ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття і видача завдання.

2. Практична частина: виконання завдань студентами згідно з індивідуальним завданням; оформлення короткого звіту.

Основні завдання:

- а) аналіз обсягів ЗЕД;
- б) аналіз динаміки ЗЕД;
- в) аналіз ефективності ЗЕД.

3. Підведення підсумків: обговорення результатів виконаних завдань.

**Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ)** з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» виконується самостійно кожним студентом. КПЗ полягає у оформленні зовнішньоекономічного контракту відповідно до Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Варіанти КПЗ із дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» обираються відповідно до прізвища студентів у списку групи. Зовнішньоекономічний контракт повинен містити наступні розділи:

1. Назва, номер договору, дата і місце його укладення
2. Преамбула
3. Предмет контракту
4. Кількість та якість товару (обсяги виконання робіт, надання послуг).
5. Базисні умови поставки товарів.
6. Ціна та загальна вартість договору (контракту).
7. Умови платежів.
8. Умови здачі (приймання) товару (робіт, послуг).
9. Упаковка та маркування.
10. Форс-мажорні обставини.
11. Санкції та рекламації.
12. Урегулювання спорів у судовому порядку (Арбітраж).
13. Місцезнаходження (місце проживання), поштові та платіжні реквізити сторін, юридичні адреси.
14. Додаткові умови.

## 7. Самостійна робота з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

№ п/п	Тематика
1.	Економічна суть міжнародних економічних відносин та міжнародний розподіл праці.
2.	Ціноутворення в світовій торгівлі.
3.	Зовнішньоторгова політика країн з розвинутою економікою.
4.	Регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.
5.	Зовнішня торгівля України із країнами з розвинутою ринковою економікою.
6.	Зовнішньоторгові зв'язки України з країнами ЦСЄ.
7.	Економічні зв'язки України з країнами, що розвиваються.
8.	Зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами ЄС.
9.	Комерційні умови контрактів в зовнішньоекономічній діяльності. Роль СОТ в регулюванні зовнішньої торгівлі.
10.	Нові тенденції у вивозі капіталу і розвиток міжнародних економічних відносин на його основі.
11.	Проблеми міжнародної спеціалізації та кооперації в системі міжнародних економічних відносин.
12.	Транснаціональні корпорації в світовій економіці.

## 8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

В процесі вивчення дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати;
- розрахункові роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен.

## 9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

### Політика оцінювання

*Політика щодо дедлайнів і перескладання.* Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету (інституту) за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

*Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи підлягають перевірці на наявність плагіату та допускаються до захисту з конкретними текстовими запозиченнями. Використання друкованих та електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

*Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватися в онлайн формі за погодженням з керівником курсу.

### Критерії оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
20%	20%	20%	40%
1. Опитування на заняттях: 1-10 тема по 5 балів, тах – 30 балів; 2. Письмова робота тах – 70 балів	1. Опитування на заняттях: 11-19 тема по 5 балів, тах – 45 балів; 2. Письмова робота тах – 55 балів	1. Підготовка КППЗ – тах – 40 балів 2. Захист КППЗ – тах – 40 балів 3. Участь у тренінгах – тах – 20 балів	1. Тестові завдання – тах 30 балів 2. Теоретичні питання – тах 20 балів 3. Задача – тах 50 балів

### Шкала оцінювання

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

### 10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійне забезпечення для представлення презентацій (проектор та ноутбук)	1-19
2.	Система moodle.wunu.edu.ua	1-19

### РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Handbook for national master plans for freight transport and logistics. 2021. URL: <https://unece.org/info/publications/pub/356755>
2. Thompson V. Incoterms 2020 Explained. The Complete Guide. 2020. URL: <https://incodocs.com/blog/incoterms-2020-explained-the-complete-guide>.
3. Болквадзе Н. І. Мельник Ю. В. Конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання ступеня вищої освіти «бакалавр». Тернопіль: ЗУНУ, Економічна думка, 2021. 64 с.
4. Гобела В.В. Управління зовнішньоекономічною діяльністю & Management of Foreign Economic Activity : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 244 с.
5. Ковтуненко К. В., Коваленко О. М., Станіславик О. В. Менеджмент зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності. К.: ЦУЛ. 2018. 505 с.
6. Митний кодекс України. Поточна редакція від 01.10.2022 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
7. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
8. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про торгово-промислові палати в Україні: Закон України від 02.12.1997р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Wake Up. International Trade Economics. Repeat. Independently published. 2019. 108 p.
11. Khushbin N. International trade vaccine: export, import, international trade, international procurement, e-commerce, international supply chain. Independently published. 2020. 206 p.
12. Krueger A.O. International Trade: What Everyone Needs to Know. Oxford University Press. 2020. 368 p.